

TACHOVSKÁ RENETA 2024

Městská knihovna Tachov vyhláší 15. ročník literární soutěže.

Soutěž je určena začínajícím autorům z celé ČR.

Téma: **Kultura podle mého gusta**

PRAVIDLA SOUTĚŽE:

- 1) Soutěž začíná 1. února 2024 a končí 31. srpna 2024.
- 2) Soutěž je určena pro začínající autory z ČR.
- 3) Věková hranice: od 15 let.
- 4) Kategorie: PRÓZA, POEZIE
Autor se může zúčastnit pouze v jedné kategorii s jedním příspěvkem.
- 5) Soutěžící musí dodržet téma.
- 6) Příspěvky mohou být v rozsahu maximálně tří stran v elektronické podobě (program Word, formát DOC).
- 7) Osobní údaje: jméno, datum narození, bydliště, telefon, e-mail.
Povinné: údaje na samostatném papíře s dodatkem:
„Souhlasím se zařazením svých osobních údajů do databáze soutěžících.
Souhlasím se zveřejněním soutěžního textu ve Sborníku 2024
a na propagačních stránkách MKS Tachov, knihovny.“
- 8) Soutěžní příspěvky bude hodnotit porota sestavena organizátorem.
- 9) Hodnocení je anonymní, uděleno bude 1. - 3. místo.
- 10) Příspěvky zašlete na níže uvedenou adresu,
nebo na e-mail: pujcovnaknih@mkstc.cz
- 11) Vyhodnocení soutěže proběhne v říjnu 2024.
- 12) Nejúspěšnější práce budou publikovány ve sborníku.
Soutěžní práce spolu s osobními údaji a souhlasem s registrací
a zveřejněním zasílejte na adresu:

Městské kulturní středisko Tachov
odbor KNIHOVNA
Hornická 1695
347 01 Tachov

Práce hodnotila porota v tomto složení:

Božena Vaňková – ředitelka MKS Tachov

Lenka Erretová – vedoucí knihovny

Mgr. Lenka Ničová – porotce

Šárka Kliková – porotce

Bc. Kamila Bočková - porotce

Výsledky 15. ročníku – TACHOVSKÁ RENETA 2024

KULTURA PODLE MÉHO GUSTA

Poezie

1. místo	Jan Žižka	Praha
2. místo	Jana Hronešová	Dvůr Králové n. L.
3. místo	Marta Silaničová	Bor

Čestná uznání

Jindra Lírová	Mělník
Věra Vad'urová	Praha
Petr Šulista	Strakonice

Próza

1. místo	Zdeňka Blechová	Vyškov
2. místo	Eva Roubalová	Hatín
3. místo	Alena Nedomová	Pecka

Čestná uznání

Michala Mikulášková	České Budějovice
Pavel Liprt	Karlovy Vary
Jarka Jenrisková	Velké Březno

GALERIE ŽIVOTA

Neznám Paříž ani Londýn,
nečetl jsem Becketta.
Absurdní dost připadá mi galerie života,
galerie slov a křiku,
galerie vzpomínek,
na to, co všechno jsem viděl,
kam šel jsem i co jsem řekl.

Galerie bílých listů,
čekajících na slova,
galerie dlouhých ulic,
ulic města Zborova,
kterými jsem dlouho bloudil,
ale cíle nedošel, ani tenkrát, ani dneska,
před kavárnou La Rochell.

Galerie nočních bitev,
které vzdány bez boje,
galerie tváří strachu v koutku mého pokoje,
galerie předsevzetí,
co čas změnil v soužení,
galerie denních zvyků,
v něž se touhy promění.

A tak nepoznal jsem krásy Londýna či Paříže,
čím víc člověk toho vidí, tím větší má potíže,
v galerii mého bytí obrazy se střídají,
chtěl bych koupit další lístek - jenže žádné nemají.

KDYŽ VÁM DĚLÁ SPOLEČNOST ZCELA NEKULTURNÍ HOST...

Jestliže mi v práci „padla“,
zajdu třeba do divadla.
Zkusím nový program kina,
pak dám s mužem sklenku vína.
Tento život kulturní
skončil během letních dní.

Kamarádka u mě zvoní,
poslední kontakt byl loni.
Že letí na dovolenou,
potom stoupne trochu stranou.
Vedle ní čtyřnohý tvor,
roční, hnědý labrador.
Prý ho nemá komu dát:
„Můžeš Bobka pohlídat?“

Nelogicky zvednu ruku,
asi proto, že jsem v šoku.
Sevřu špagát v suché dlani,
v druhé pytel s granulemi.
Kamarádka nahlas jáásá:
„Seš můj poklad, moje spása!
Nedělej si starosti,
Bob je dobrák od kosti.“
Poslala nám vzdušnou pusou,
objednala taxi v klusu.

Nic není tak jako dřív,
z domácnosti mám teď chlív.
Moje nová „KULTURA“
je chlupatá potvora.

Jak mít od psa chvílku klid?
Dá se nějak unavit?

Pořád někde slídí, běhá,
málokdy na povel lehá.
Trénuje své trapné kusy,
když se na vodítku dusí.
Řekla jsem si teda STOP,
navštívila zoo shop.

Kdo si hraje – nezlobí.
Koupím psisku cokoli.
Do košíku letí uzel,
ať si kousne, ten můj mazel.
Další hračka je kost z gumy,
prodavač chválí, co umí -
je s příchutí jelita,
nerozbitná kvalita.
A na závěr míček. Píská!
Snad si vším Bobana získám.

Posouvám se s tím k pokladně.
Tam mi rázem brada spadne.
V košíku leží tři věci,
zaplatím a spolknou kecy.
Nebudu teď řešit cenu
a s dárky se vracím domů.

Uzel vyndám hned za vrátky,
zjišťuju, že je moc krátký.
Zakouslo se do něj psisko,
k mým prstům má hrozně blízko.
Cení zuby, slintá, vrčí,
a z huby mu nitě trčí.
Do stran škube zas a zas,
pouštím hračku právě včas.

Klubko šňůr se v trávě válí
a Bob k misce s vodou pálí.
Chlemtá do dna jako blázen,
pak se chvílku svalí na zem.
Odříhne si a ven letí

z mokré tlamy zbytek nití.
S další hračkou trochu váhám,
nakonec kost z tašky tahám.
Pes startuje. Předmět z pryže
vyrve mi a s chutí hryže.
Dvě hodiny v kuse žvýkal.
Cože to prodavač říkal?
Odolnost a trvanlivost!
Chlupáč má z jelita radost.
Jenže když pak hračku hledám,
jen pár kousků plastu zvedám.

Míček nechám zatím být,
chci mít už pro dnešek klid.
Na parapet hračku schovám,
do postele mrtvá lehám.
O půlnoci probudí mě
ze zahrady zvuky divné.
Vedle muž jak špalek chrápe.
(Tohle jenom blázen chápe).
Stále slyším cosi zvenku,
jak když někdo trápí srnku.
Ticho protne zapísknutí.
Zvědavost mě k oknu nutí.
Pak se kácím do peřin,
nadávám a nevěřím.
Ten pes to je prostě zvíře!
Pod ložnicí leží v díře,
v hubě míček silou tiskne,
až mu mezi zuby pískne.
Trénuje své lícni svaly
a zkracuje intervaly.
V tomhle hrozném režimu
jede asi hodinu.

Zavřu oči někdy k ránu,
netuším, zda vůbec vstanu.
Na beton však jedno vím,
JEMU už nic nekoupím!

Čeká mě jen spánek krátký,
usínám až se sluchátky.
Pouštím písničky od LUCIE,
Bob mi zatím zrušil túje... .

Poslední den jsme před vrátky,
chci svůj starý život zpátky.
Nebudu tu dlouho tvrdnout,
rozhodnu se Bobka sprdnout.
On však ke mně hlavu stočí
a já koukám do psích očí.
„Jakou pro tvou paničku
vymyslíme písničku?“
Vnořím ruku do srsti:
„Že jsi dobrák od kosti!“

HUDBA ŽIVOTEM MĚ PROVÁZÍ

Od kolébky až po šedivý vlas,
já stále slyším konejšivý hlas.
Je to píseň mé milované mámy,
chci ho slyšet znovu, zas a zas,
i když už tu dávno není s námi.

Již táta obouvá mě do maličkých střevíčků,
já zpívám s ním svou první písničku.
Úsměv na tváři mám ještě dnes,
jak můj dětský hlásek nesměle se nes,
že pes skáče přes oves.

Čas běží, ze mě se už stává slečna,
ta píseň, hudba věčná, nekonečná,
stále se mi vlévá do mých uší,
jsem jí neskutečně vděčná,
že kolébá mou nenasytnou duši.

Den za dnem plyne, ani není to moc dní,
již slyším píseň svatební.
Stojím v bílém, celá rozechvělá, stále divím se,
jak ta píseň naše srdce láskou rozezněla.

Když narodí se maličká, a po ní maličký,
zpívám také konejšivé písničky.
Není to jen ta o maličkém psovi.
Sbírám je jak drobné kuličky,
všechny, které převzala jsem po tátovi.

Od dítěte přes ženu, až po babičku,
budu s láskou zpívat milou písničku.
Ač slunce bude zářit, nebo tma už bude hustá,
životem mě bude provázet, to kultura je podle mého gusta.

Až mé oči na té cestě zcela zhasnou,
chci naposledy slyšet píseň tichou, jasnou,
a mé srdce na té zemské pouti dotiká,
ta píseň položí mě do náruče Boží,
do lásky a do ticha.

VE VÝŠINÁCH

(sonet)

Bydlet tak hodně nahoře,
třeba ve třináctém poschodí,
došla bych k hvězdné oboře
s kouskem tvých očí z oblohy.

Mají tam krásný biograf
přímo pod bílými oblaky
a kromě dobrých zpráv
hodně místa pro diváky.

Já ale bydlím v přízemí,
z hvězd vidím v trávě sedmikrásky,
ráno je sbírám na zemi
a mám hned odpověď na otázky:

„Je tohle kultura dle mého gusta?“
V útulném biásku přesto chci zůstat!

KULTURA

Je „jen“ slovo
...slůvko
jež poklady
v sobě skrývá
Je kněžkou
tisícero chrámů
jež božstvo ducha
uctívá
Kultura je paměť
národa
v proměnách časů
leckdy těžce zkoušená
Když minulé s dneškem
podivně se zkříží...
pro obec kulturní
pak otázkou je
kam kroky za oponou
míří...?
Vždyť kultura je
jako božská mana
jež život blaží
mnohoznačnou
tváří...

KOUZLO POHLAZENÍ PO DUŠI

Často otupeni balastem hluku,
neslyšíme se,
ač mluvíme zřetelně,
nerozumíme si.
Hudba,
stejně jako mluvené slovo,
je pro nás často
pouhá zvuková kulisa,
v níž splývá
důležité s nedůležitým.
Neumíme naslouchat,
odvykli jsme tichu.
Bezcílně bloudíme
labyrintem zvuků,
neschopni najít
ztracený klid.

Naštěstí existují lidé,
s nimiž dokážeme
zcela podlehnout emocím.
Vnitřně uvolnění,
doslova splyneme s hudbou,
která bez zábran
proniká k našim srdcím
a naplňuje je
porozuměním a empatií.
Upřímnou radost,
nadšení ze společně
prožívaných okamžiků
potvrzují slzy
v očích žen i mužů.
Nádherný obraz
vzájemné sounáležitosti,
tak vzácný
v tomto rozháraném světě.
André Rieu, díky.

HASIČSKÝ BÁL

Na víkend k nám přijede na návštěvu teta z Prahy. Všichni jsou z ní hotoví a mají obavy, aby se jí u nás na venkově líbilo, když je z té velké Prahy.

No, mně je to upřímně jedno, jestli se jí tu bude nebo nebude líbit. Hlavně, aby už brzy odjela. Je to totiž dost protivná ženská. Nevím, co na ní naši mají.

Nejhorší na tom ale je, že v sobotu se jí o zábavu budu muset postarat já s bráchou. Naši dělají v jedné firmě a musí nečekaně vyřešit nějakou zakázku.

Prý si to s tetou hezky užijeme. Jak asi? My jsme pubertáci a ona nafintěná dáma v letech, která chodí cvičit do Sokola. Ty krásno, to bude super den.

Je pátek odpoledne a celá naše rodina stojí v jedné řadě na vlakovém nástupišti. Připadám si jako pitomec.

Vlak po chvíli zastavuje a jako první se z něj vyřítí naše teta. No, jistě, ta musí být všude první.

Táta je o celých dvacet let mladší než ona. Pořád ho bere jako mladšího brášku a také se tak k němu chová.

„Peťánku, co se tak culíš, spíš mi vem kufr. Hrůza, samotného by tě to ani nenapadlo,“ řekne na přivítanou a s úsměvem ho cvrkne do nosu.

To tátu sice naštvě, ale zachová chladnou hlavu. Svou sestru zná a ví, že už se nezmění.

„Ale napadlo, jen jsem se s tebou chtěl nejdřív pozdravit,“ odvětlí, zatímco od ní přebírá zavazadlo.

„Myslela jsem, že přijela jen na víkend,“ pomyslela jsem si, ale bohužel jsem to řekla i nahlas a prstem jsem ukazovala na objemný kufr.

Všichni se na mě podívali.

„To nic, teto. Ona je prostě děsně hubatá,“ zachraňoval trapnou chvíli brácha.

Pokrytec. Doma mi normálně říká tlama nevymáchaná a tady jsem najednou hubatá.

„Nezlobím se, v pořádku. To jsou prostě děti,“ ozvala se teta, zatímco mě probodávala nepřátelským pohledem.

Cesta k nám domů probíhala klidně. Jen naši se za mě asi stokrát omluvili a já musela samozřejmě také.

Nechápu, vždyť jsem neřekla nic tak hrozného.

Večer se teta usadila před televizí a aniž by se kohokoliv zeptala, jestli se nechce na něco dívat, si sama naladila svůj oblíbený program s nějakou televizní soutěží. Odpovídala skoro na vše a většinou špatně, ale my dělali jakoby nic. Až u poslední otázky jsem to nevydržela.

„Jak se jako malý chlapec jmenoval Karel IV.?“ zeptal se moderátor soutěžících.

Teta pochopitelně vypálila odpověď jako první. „Jak asi,“ vyprskla smíchem, „přece Karel, ne? To jsou hloupé otázky.“

„Ano, správně, jmenoval se Václav,“ pochválil moderátor odpověď jednoho ze soutěžících.

„Co? Jak jako Václav? No, asi po tátovi,“ odpověděla sama sobě teta.

„To by musel být Jan,“ odvětila jsem.

„Ticho,“ okřikla mě máma.

„Proč?“ divila jsem se.

„Ale nech ji. Je aspoň chytrá. To ti Přemyslovci byli divní, když se tak přejmenovávali,“ řekla našťvaně teta.

„Přemyslovci? Ale Karel IV. byl Lucemburk,“ uculovala jsem se.

Po zbytek večera už teta mlčela a naši po mě házeli našťvané pohledy. Super večer.

Do sobotního rána jsme se s bráchou probudili za zvuků cimbálovky a rachocení hrnců. Do kuchyně jsme s bráchou vstupovali vyloženě s obavami.

Teta byla ve svém živlu. Vlnila se kolem stolu v rytmu cimbálu. Ani jsem netušila, že nějaká rozhlasová stanice tohleto vysílá. No, teta má holt své vychytávky.

V tom si nás teta všimla. „Dobré ráno, děti. Tak, copak si dáte dobrého? Mám na výběr vajíčka, palačinky a nebo jen chleba se salámem?“

S bráchou jsme se na sebe podívali. „To je fakt ona? Nebere něco?“ zašeptal brácha. Pokrčila jsem rameny.

„Dobré ráno, teto,“ pozdravili jsme dvojhlasně.

„Krásně jsem se vyspala,“ usmívala se teta.

„To vidím,“ řekl brácha.

„Škoda, že vaši nejsou doma. Ale my se taky nějak zabavíme. Už víte, co podnikneme? Co výlet na kole?“ navrhla.

„Proč ne,“ oplatila jsem jí úsměv.

Brácha mě chytl za ruku a odtáhl do chodby.

„Zbláznila ses? Se jí něco stane a naši nás zabijou,“ zavrčel na mě.

„Hele, Pepíku, klídek. Tak ji vezmem k nám do klubu,“ navrhla jsem.

„Tak to jí klepne hned u vchodu, protože cimbálovku tam rozhodně neuslyší,“ protočil oči brácha.

„Ale včera jsem si všimnul na jednom plakátě, že ve vesnici kousek od nás je večer hasičský bál. To by se jí mohlo líbit, co myslíš?“

„No, jí asi jo,“ řekla jsem našťvaně.

„Hele, my se zabavíme jindy, ale teď máme na starosti tetku, no.“

Teta s návrhem bratra ihned souhlasila. „Za mých mladých let jsem na hasičské bály chodila strašně ráda. Užijeme si to, uvidíte,“ ujišťovala nás.

Tam jsme jeli autobusem a řidič si popravdě dost oddychnul, že jsme tak brzy vystoupili. Teta ho totiž neustále okřikovala, že nejezdí podle předpisů a autobus určitě není v dobrém technickém stavu, protože se jí zdá, že slyší nějaký podezřelý rachot.

„Hele, na tyhle akce chodí i mladí, takže třeba si tam pokecám s nějakou fajn buchtou,“ těšil se brácha. Jeho nadšení ale brzy opadlo.

„Paráda, ve věku pod šedesát jsme tu jen my dva,“ utrousil zdrceně a dál upíjel kofolu.

„A ta kofola je teplá,“ mračil se.

„Tak aspoň tě nebude bolet v krku, jak říká vždycky máma,“ utěšovala jsem ho.

Zato teta byla ve svém živlu. A vůbec si nelámala hlavu ani s pánskou volenkou. Pány k tanci vyzývala neustále.

„No, co jako? Vždyť je to genderová šikana tohleto,“ vysvětlovala nám a z jejího dechu už bylo značně cítit její oblíbené červené víno.

„A sakra. Jestli se nám tu spráská, tak co s ní budeme dělat?“ strachoval se bratr.

A ona se vážně dost zřídila. Navíc v tombole vyhrála živého kohouta, kterého si za každou cenu chtěla nechat.

„Ty kráso, kdo to proboha vybírá, ty ceny?“ chytal se za hlavu bratr.

„Hasiči, kdo asi?“ odsekla jsem.

„Takže teď máme na starosti kromě opilé tety i kohouta. Fakt super.“

„Pohoda, aspoň si na zítra nemusíme nařizovat budíka,“ smála jsem se.

„Si blbá,“ mávl nasupeně rukou brácha.

Cesta domů byla peklo, a to nejen kvůli tomu, že na taxíka, kterého jsme museli zavolat, padlo naše kapesné. Ale hlavně proto, že teta celou cestu taxikáře sváděla. Bohužel, nebylo to všechno, co v autě prováděla.

Druhý den ráno na nás v kuchyni čekali rodiče. „Kde je teta?“ vybaflí na nás.

„Kde by, spí.“

„Cože? Je jedenáct, moje sestra vstává vždycky první,“ divil se táta.

„No, dneska to asi protáhne,“ ušklíbl se brácha.

„Mně by hlavně zajímalo, proč je ve vaně to peří. Kde se to tam vzalo?“ divila se máma.

S bráchou jsme se na sebe podívali a vzájemně čekali, kdo odpoví. Brácha nic, tak jsem si dodala odvahy. „To peří je z kohouta,“ usmála jsem se.

Máma se zamračila. „Z kohouta? A co dělal kohout u nás v koupelně?“

„No, ségra ho tam sprchovala,“ vysvětloval brácha.

„Cože?“ štěkl po něm táta.

„Musela jsem, protože byl poblitej.“

Naši už na nás jen mlčky zírali.

„No, teta ho poblila,“ dodala jsem.

„Na hasičském bále prostě v tombole vyhrála kohouta, kterýho pak poblila v taxíku, když ho měla na klíně,“ pomáhal mi s vysvětlováním brácha.

„Jo a to mi připomíná, že v předsíni na botníku je vizitka na toho taxikáře. Máte se mu ozvat. Požaduje zaplatit vyčištění potahů v autě, který teta pozvracela zároveň s tím chudákem kohoutem,“ dodala jsem.

„Teta přece nepije, jen občas dvě deci vína,“ oponoval táta.

„No, tak včera to bylo víc než dvě decky,“ řekl bratr.

„Jako bylo dost vedro,“ zachraňovala to máma.

„Dvě láhve vína, mami, a to jenom, co jsme se ségrou viděli. Bůhví, co ještě vyžahla bokem,“ důrazně dodal brácha.

„Kroť se! Jaký vyžahla? To jsou teda výrazy,“ okřikoval ho táta.

„Jako dáma se ale chová jinak, tati,“ zastávala jsem se bratříčka.

V tom do kuchyně vplula zvesela teta. Tvářila se, jakoby se vůbec nic nestalo a rozdávala úsměvy na všechny strany.

„Hezké ráno, mládeži. Musím pochválit vaše děti, jsou skvělé. Včera mě vzaly na bál a moc jsem si to užila. To je prostě kultura podle mého gusta.“

„Podle mýho teda ne,“ odsekl brácha.

„Jo a chtěla jsem se zeptat, kdo z vašich sousedů má toho uřvanýho kohouta? To je hrůza, člověk se ani pořádně nevyspí,“ postěžovala si tetička.

„Tak ten je tvůj,“ sdělila jsem jí.

„I ty vtipálku,“ rozesmála se teta a laškovně mě cvrnkla do čela.

„Má okno,“ zašeptal brácha.

„A nebo to jen dělá,“ sdělila jsem svůj názor.

„Nechte toho a buďte zticha!“ okřikl nás oba táta.

Po zbytek návštěvy se o tetiččině prohřešku nemluvilo a jako památka nám zůstal Eda, jak jsme kohouta pojmenovali.

MILÁ MAŘENKO

Milá Mařenko,

já vím, píšu Ti po dlouhé době. Že už sis říkala, jestli jsem neumřela? Nu, však už mám věk a Ty taky. Obě tam musíme. Já se nebojím, vždyť víš, na mě tam nahore čeká tatínek, aby mě Pánu Bohu představil. Ale teď aby to vůbec bylo tam nahoru a ne dolů!

Děkuju Ti za Tvůj poslední dopis. Jsem moc ráda, že jsi na vesnici u dcery šťastná a že máš pořád dost sil pomáhat jí. Nedivím se, že neustále pečeš, protože Tvoje dvakrát zadělávané koláče jsou nejlepší na světě. Jen o nich píšu, už se mi sbíhají sliny. Kdyby to šlo, chtěla bych si vlézt do toho koláče, přikrýt se tvarohem jako peřinou a bydlet v něm. Přiznávám, že tohle pečení Ti doopravdy závidím. Ani Ti nemusím psát, že i když jsi mi dala recept, nikdy se mi ty koláče tak nepovedly.

Na zahradě musí být spousta práce, to mně stačí čtyři okna s parapety. Ale mě na zahradničení nikdy moc neužilo. Na ten svůj dům v centru města jsem vždycky nadávala, ale teď na stará kolena jsem ráda, že ho mám. Je jako já. Zastaralý, otlučený, ale s příběhem. To jsem psala, že mi Tereзка chtěla koupit nové závěsy do kuchyně? Prý: Babi, tyhle tady máš už třicet let, chtělo by to změnu! To si umíš představit, jak jsem ji hnala! Já jí dám změnu! Co třicet, pomalu padesát let to bude, ale to jsem jí neříkala, cácoře! Ty víš, jak ji mám ráda, ona to myslí dobře, ale je jako ta její mamina, do všeho by se pletla, všechno by zařizovala, celý svět by zachraňovala. Říkám jí: Terezko, máš kam dávat peníze. Dům máš, tři děti máš, dej pokoj, kupovat babce závěsy! Já ty svoje staré mám ráda, ušila jsem si je, když šel Pavlík do první třídy, to jsem zrovna sehnala takovou pěknou modrobílou kostkovanou látku a bylo jí hodně. To byl tenkrát za komárů zázrak. Pamatuješ, jak jsem na ni stála celé odpoledne ve frontě? Kdepak, to těm mladým dneska nevysvětlíš. A když už píšu o Terezce, mám na srdci ještě něco.

Bude to na delší povídání. Kdybys seděla tady u mě, uvařila bych Ti čaj do toho červeného hrnku s bílými puntíky, který máš tak ráda. Pamatuješ? Ouško mu prasklo, chtěla jsem ho vyhodit, ale Ty jsi tenkrát řekla: Však ho nech, i my dvě už jsme jako ten hrnek s prasklým uchem, takový dvě starý báby. Tak si na Tebe vždycky vzpomenu, když ten hrnek vidím a neboj, nevyhodila jsem ho. Škoda, že mi už nohy neslouží, že už se ani sejít nemůžeme, vid'?' Ale alespoň si můžeme psát. Nu, tak teď k tomu vyprávění.

Terezka ke mně občas dává na hlídání Samíka. Je to takový veselý klučina jako z cukru, rozumný, věčně rozcuchaný, s velkými hnědými kukadly. Sotva se narodil a už je mu pět let, to to letí! Jenom škoda toho jména, na to si snad nikdy nezvyknu, on se jmenuje Samuel. Prý: Babi, to je teď moderní, Vlastíků, Milanů, Tondů už bylo dost. No, dobře, dobře. Tak Samík u mě minulou středu odpoledne byl na hlídání. Uvařila jsem mu čaj, dala kus bábovky, z knížky jsem mu četla, ale potom jsem už nevěděla, co by ho ještě zajímalo. Zpívat nechtěl, vyprávět o mé mamince nechtěl, na televizi prý sleduje jenom nějaké Běčko a ten program já vůbec nemám. Pastelky jsem nenašla a propiskou si malovat ho nebavilo. Nu a tak přemýšlím a přemýšlím, co bych mu jen mohla ukázat zajímavého a v tom mě to napadlo!

Povídám: Samíku, ukážu ti svoje zuby, podívej! Jdou vyndat a zase nandat. To je věc, vid'? A hned jsem si ty svoje zuby vyndala a ukázala mu, jak jsem bezzubá. Teda čtyři zuby mám, ale jinak nic. Dobře mě to napadlo, libovala jsem si. Samík se sice nejdřív vůbec podívat nechtěl, ale nakonec jsem ho přesvědčila. Hodně ho to asi překvapilo, že se dají zuby vyndat, protože na mě úplně zíral. Do konce návštěvy už nic neřekl, takže o tom určitě musel přemýšlet. Jsem moc ráda, že jsem mu mohla ukázat něco, co ještě neviděl. Taková stará bába se ráda cítí užitečná.

Když přišla Terezka, ptala se, jestli Samík nezlobil. Povídám, že ne. Rozloučili jsme se a já jsem si ještě večer před spaním mnula ruce, jak jsem to dobře vymyslela. Ale představ si, ve čtvrtek ráno zvoní telefon a volá mi Terezka: Babi, co se to včera dělo, když jsi hlídala Samíka? Ty jsi mu ukazovala svoje zuby? Tak příkyvuju, že je to pravda a že se to Samíkovi moc líbilo. A ona na to: Babi, ale on nemohl večer spát, že se bojí! Pořád opakuje, že za babičkou Slávinkou už nikdy nepůjde a že jsi ho s těmi zuby strašila!

No já zůstala jako opařená! Když jsem se konečně zmohla na slovo, říkám: Čeho by se na vyndavacích zubech někdo bál? To patří k životu. Včera mi i přišlo, že se mu to líbilo. A Terezka prý: Babi, je mu pět, on je ještě malý. No a prý se snad i v noci hrůzou počural nebo co.

Chápeš to, Mařenko? Tak já teda nevím, co můžu a co nemůžu. Asi už jsem stará pitomá bába. No řekni, proč by se někdo měl bát zubů? Když jsem byla já malá, moje babička neměla zuby, tatínek skoro taky ne a nikdo se toho nebál. To patřilo k životu. Staří a mladí žili pohromadě a rozuměli si. To víš, tenkrát za války se k zubaři nechodilo, však já sama tam byla poprvé v patnácti letech!

Jo dnešní mladí, to jsou samé novinky, záclonky, ale co je život, to nevědí. Žijí si odděleně, na stáří nejsou zvyklí a nic nevydrží. Ani pohled na ty vyndavací zuby. Oni za to nemůžou, to je tou dobou. Všechno se tak rychle mění, lidi

jsou pohodlní, každá rodina musí mít dvě auta, v létě jet k moři, vyměňovat záclony a přitom to nejdůležitější jim utíká mezi prsty.

Abych teda nebyla nespravedlivá, ptala jsem se na to Janičky a ona povídá: Mami, to asi nebyl dobrý nápad. No jo, jsem holt stará hloupá bába.

Tak jsem Ti tak seděla v křesle a dívala se do ulice, jak pod okny jezdí auta a bylo mi z toho všeho zvláště smutno. Člověk se bojí o své děti, o vnoučata ještě víc, ale řeknu Ti, strach o pravnoučata je ten nejhorší na světě. Do jaké doby to rostou? Vydržel by Samík válku? Což naše generace, ta byla jako z oceli. Ale ti mladí dneska? To je máslo.

Nu a představ si, včera mi volala Terežka, že Samík vyhrál první místo ve výtvarné soutěži, kterou pořádala naše městská knihovna. On maluje krásně, ten můj dareba. Ale víš, co bylo na obrázku? Malý klučík a stará bába, která mu ukazuje vyndavací zuby! A Terežka říkala, že se Samík už nebojí, prý mu to malování pomohlo, aby se s tím vyrovnal. Celý týden maloval staré báby s vyndavacími zuby!

Zrovna dneska za mnou byli. Terežka mi přinesla oxeroxovaný Samíkův obrázek a to bys koukala, jak se mu povedl. Byla bych Ti ho poslala s tímhle dopisem, ale pak si říkám: Mářa je sice stará babka, ale co kdyby byla taky háklivka, aby pak neměla zkažené spaní nebo se nepočurala. To víš, v našem věku už se může stát všechno.

Nejvíc mě ale těší jedna věc: já jsem vždycky milovala školu, učebnice, knížky a divadlo. Pamatuješ, jak jsme spolu chodily na každou operu, kterou ve městě hráli? Jak jsme si v autobuse jako děti zpívaly celé árie z Rusalky? Jak jsme si četly Hrubína a *Písně mužů*? Vždycky jsem si o sobě myslela, že jsem kulturní člověk, ale že se do kultury dostanou i moje zuby, to by mě bylo nikdy nenapadlo.

Tomu říkám kultura podle mého gusta!

Měj se moc hezky a pozdravuj Verunku i Otíka. Ať se Ti daří pečení a ať brzy vykvetou všechny narcisy a tulipány, co jsi na podzim zasadila.

Zdraví Tě

Slávinka

P.S. Ten pohled jsem ti nenapsala schválně. Za nás se psaly vánoce s malým v a představ si, teď se píše s velkým. Kdo se v tom má vyznat? Když svým kamarádkám napíšu: Veselé vánoce, bude to hrubice. Když napíšu Veselé Vánoce, bude to správně, ale ony si budou myslet, že je to hrubice. Nemám ráda hrubice. Tak nepíšu nic.

P.P.S. Terežka říká, ať napíšu: VESELÉ VÁNOCE. To mě nenapadlo. To jsme my staré báby.

P.P.P.S. Mám Tě ráda.

JUSTINOVO DOBRODRUŽSTVÍ

Na dvacátého osmého srpna jsem se strašně těšil. Měl jsem svátek a na Chodově měl být ojedinělý koncert nejhezčí a nejtalentovanější zpěvačky co znám. Oslnivé Nikol. Už rok mě probouzel její andělský hlas ve formě budíčku na mobilu. Aspoň se mi do školy radostně vstávalo.

Svátek jsem přežil. Od mamky jsem dostal piškotový dort s jahodami které miluji. Od táty tisícovku na dnešní koncert a hlavně na limonádu. Kladl mi na srdce s důrazem. Bohužel, je mi sedmnáct a půl. Pivo nesmím. Prý se chovám jako třináctiletý potřeštěný puberťák. Mě to nevadí. Hlavně, že se bavím. Přetrpěl jsem i návštěvu babičky a dědy. Nemám rád, když se na mě při příchodu tiskne a vždy mi dá na tvář mlaskavou pusou. Používá růžovou rtěnku, která snad pamatuje plesy za Rakouska Uherska. Šíleně smrdí a nejde mi z tváře smýt.

Navíc jsem musel před prarodiči tajit, že jdu na koncert. Myslí si totiž, že na hudební akce chodí jen chuligáni, co umí jen řvát a rozlévat po sobě pivo z plastových kelímků a pak dělají výtržnosti. Asi si koncert pletou s fotbalovým zápasem a tam by mě nikdo nedostal. I bych se tam trochu bál. Někomu omylem šlápnu na nohu a hned bych jí schytl.

Konečně večer! Oblékl jsem si oblíbené značkové tmavé džíny. Modré krátké tričko s límečkem, abych vypadal aspoň trošku jako vysokoškolák. Vysoký jsem na to dost.

Ještě vyzvednout kámoše a pánská jízda může začít a co víc jemu už můžou nalít pivo!

„Děláš si srandu? To je zlej sen!“ Zlobil jsem se na kamaráda Marka.

„Nemůžu za to, že mám zaracha.“

„Zrovna dneska, sakra. Takovej blbej nápad, půjčovat fungl novou motorku Igorovi. Se nedivím, že tě táta seřval.“

„Přitom je to jen trochu škrábnutý a ohnutej blatník.“

„No, a jak dlouho nesmíš ven?“

„Asi týden.“

„Cože? To už začne škola. Ach jo.“ Povzdechl jsem si.

„No nic, půjdu sám aspoň mi Nikol nepřebereš.“

„Jo, na tebe tak čeká.“

„Aby ses nedivil. Zítra bude stát v bulvárním plátku: Neznámý mladík v objetí naší přední české zpěvačky.“

„Nebo spíš: Podezřelý mladík zadržen, obtěžoval na koncertě krásnou zpěvačku. Tak tomu bych věřil. Počkej...“

Marek odběhnul do domu a vrátil se s voňavkou a řádně mě postříkal.

„Co blbneš, budu smrdět jak sňatkový podvodník. Co je to za sajrajt?“

„Kvalitní parfém mého táty za dva litry. Nesmím na něj sáhnout. Tak se musím nějak pomstít za toho zaracha.“

„To nemusíš aplikovat na mě. Chci vonět mládím, snad to brzo vyčichne.

Nazdar a užij si domácí vězení.“

Okolo popelnic se linul neskutečný smrad. Vytáhnul jsem kapesník z kapsy a hlučně jsem se vysmrkal.

Před bránou do areálu se na mě culily dvě překrásné blondýnky v tílku a červených kraťasech. Vražedná kombinace. Po chvíli jsem zjistil, že se usmívají permanentně na všechny. Nejspíš to mají v popisu práce. I přesto jsem si prohrábnul své nepoddajné černé vlasy a nasadil ten nejzářivější úsměv a vyšel k bráně do pomyslného ráje. A sakra. Sáhnul jsem si do zadní kapsy kalhot. Kde mám tu tisícovku? Šrotovalo mi v hlavě. Začal jsem se potit a prohledával všechny kapsy. Krásky u vchodu si mě našťestí nevšimly, pořád jsem byl v bezpečné vzdálenosti. To by byl trapas, kdybych jim nemohl zaplatit lístek, ale co teď? V ruce jsem žmoulal jen zmuchlaný kapesník. Musela vypadnout z kapsy, když jsem smrkal. Kurňa, bylo to u těch popelnic v té uličce jak si dávají sraz bezdomovci. Fakt super. Kdyby jí našel bezdomovec Karel, zašel by do večerky koupil by si nejdražší flašku alkoholu a ještě by to sním švihlo. A já bych byl zodpovědný za jeho smrt. Nebo by vyváděl na celý sídliště. Přijeli by policajti a on by jím pozvracel auto. Což se prý už jednou stalo.

Do začátku koncertu zbývalo zhruba pět minut.

Slyšel jsem z dálky moderátora jak zval na podium mou platonickou lásku. Ach...už poznávám její hlas. Je opravdu tady! Sny se plní, nebo spíš neplní. Mou blbostí. Pomalu jsem obcházel oplocený areál. Aspoň jí koutkem oka zahlédnout. Je to nereálné. Vztekle jsem kopal do kamínků. A vida! Zdálky jsem viděl jak jdou dva kluci a každý nesl dva velký igelitový pytle s odpadem. Vysoký, druhému otevřel zadní vchod. Málem jsem zapomněl dýchat. Teď nebo nikdy. Kluci měli dost práce narvat pytle do popelnic. Mě absolutně nevěnovali pozornost. Narovnal jsem se a pomalu sebevědomě jsem prošel do areálu. Jsem tu. Zajíkal jsem se blahem. Tý, jo. Tolik lidí jsem snad ještě nikdy neviděl, já se snad k ní ani nedostanu. Vtom má kráska začala zpívat mou zamilovanou píseň. Touha mě vedla v před. Byl jsem krysou co se táhne za krysařovou píšťalou. Na diváky jsem nedbal. Popadla mě neznámá síla. Prostě jsem se doslova vcucnul těsně pod podstavec na reprobedny. Takže jsem zůstal klečct centimetr pod podiem. Vedle mě seděla na trávě nějaká partička. Vyjeveně na mě koukala.

„Hele, mi na té reprobedně máme pití, jestli sis nevšimnul.“ Vyjela na mě nějaká holka.

„Neboj, já ti ho nevypiji.“ Pro jistotu si kelímek minerálky vzaly k sobě.

Uf. Cejtil jsem se blbě. Příjdu poslední, všechny předběhnu a utrhnu to nejlepší místo. Před jevištěm nejsou žádné železné zátarasy, jak to obvykle u

mega koncertů bývá. Kdybych chtěl mohl bych Nikol chytnout za kotníky a unést jí do pohádky. No, to bych se asi vážně do novin dostal. Kdybych se pokusil na ní sáhnout. Stále mě bušilo srdce, musel jsem se nejdřív vzpamatovat z morální kocoviny, ale neudělal jsem to naschvál. Prostě jsem využil příležitosti. Po další písniče jsem si už naplno užíval její vystoupení. V duchu jsem byl rád, že Marek nemohl. Těžko bych se s ním dostal tak blízko. I já sám sem měl co dělat abych se na místě udržel.

„Co se cpeš, to je můj flek, já tu mám deku už od odpoledne,“ ozvalo se za mnou.

Otočil jsem se. Nějaký holky se tam snad chtěly porvat.

„Zavolejte, někdo ochranku,“ řekl jsem ledabyle žertem do davu. Já, kluk který neměl ani vstupenku ani nejsem olepený oranžovým vstupním náramkem. Sakra a to mám krátký rukáv. Snad si toho nikdo nevšimne.

Záhy mě ovanula smyslná vůně, snad vanilka. Nikol šla přímo ke mně. Srdce mi prudce bušilo. Měla rozevlátou sukni. Já snad omdlím, jak dvanáctiletá fanynka na Lunetiku. Nešla ke mně, jen blíž k divákům. Z mého úhlu mě vlastně ani nemůže zaregistrovat, jelikož jsem jí viděl tak akorát nohy a snažil se jí nedívat pod sukni. Vzhlížel jsem nahoru, abych se jí mohl dívat do očí. Jako věrný psík. Najednou se ozval hrom. Nebo se mi to jen zdálo? Spustil se prudký liják. Holka vedle mě se schovala pod podstavec pro reprobednu.

„Je to bezpečný?“ Ptal jsem se ochranky ve žluté vestě. Ochranka pokrčila rameny. Schoval jsem se k té holce. A sakra. Teď jsem viděl Nikol její titěrné kalhotky. Na ní nepršelo. Holka vedle mě, se nahnula ke kamarádce která si nasazovala pláštěnku: „Ty jo, když jsem v téhle skrčené poloze chce se mi čůrat.“

„Mě taky a co když do té reprobedny uhodí blesk?“

„No... tak to asi umřem,“ zavrtěla se a přitiskla si kolena k sobě.

„Přátelé, prší. Moc Vás obdivuji. Mám ještě zpívat?“ Strachovala se o své fanoušky Nikol.

„Jasně,“ Zařval dav. Koutkem oka jsem se zadíval do publika, spoustu lidí má pláštěnky.

Přede mou Nikol vedle mě krásný holky. Ta hezčí je tak blízko, že se o mě nechtěně otírá hustými vlasy. Neměl bych jí sbalit? Co bych jí měl říct. „To nám prší, že?“ Raději jsem mlčel. Nejspíš má v davu přítele. Já miluji Nikol. Jenže ta se mnou na rande nepůjde. Ach jo. Asi za dvacet minut přestalo pršet. Celý zlámaný jsem se vztyčil a vychutnal si zbytek koncertu. Věděl jsem, že Nikol nedává autogramy ani se nefotí. Vůbec jsem nedoufal, že s ní budu mluvit. I když, jsem jí po vystoupení vyhlížel. Pak jsem to vzdal a šel k hlavnímu vchodu. Náhle tam stála. Nechápu kde se tam vzala, asi si šla pro věci do toho dřevěného baráčku, který sloužil jako šatna. Byla pitomá tma. Prošla okolo mě s ochrankou a já jí stačil jen říct, že byla výborná. Ona jen špitla: Děkuji.

Nebyl čas, abych jí pověděl, že mám svátek, že se jmenuji Augustýn. A ve škole mi říkají Justin, podle zpěváka Justina Timberlakea. Nikol má sen si s ním zazpívat. Pak jsem si řekl, že bych byl asi trapnej. Měl jsem promočený tenisky, tak jsem šel omámen zážitky domů.

„Ahoj, je tma co?“

Udiveně jsem se otočil. Ve tmě stála ta krásná holka se kterou jsem byl pod reprobednou.

„No... spíš mokro.“

„Čekám tu na tátu mužem tě svést k metru?“

„To je dobry, jdu pěsky bydlím na jižňáku.“

„Vážně? Já taky.“

„To jsme sousedi.“

Nahle se přiřítilo červené Volvo. To auto mi bylo nějaké povědomé.

Kráska se hrnula do auta.

„Ahoj tati, vezmeme kamaráda domů.“

Prošedivělý otec si mě podezřele měřil.

„Jsem Augustín Polák, chodím na gympl.“ Vyhrknul jsem.

Otec mlčel. Otevřel mi dveře spolujezdce. Kráska si sedla do zadu.

Jeli jsme mlčky. V autě hrálo tichounce rádio.

Když zastavil na sídlišti uctivě jsem poděkoval. Kráska mě nenápadně zatahala za rukáv. Podala mi vstupenku a pádila za otcem. Jo! Vyskočil jsem radostí. Na zadní straně vstupenky bylo naškrábané její telefonní číslo a podpis. Má nádherné jméno Rebeka. Ach... Byl jsem v euforii, ale v okně našeho bytu se svítilo. To znamená průser.

„Kdes byl?“ Udeří na mě máma.

„Na koncertě.“

„Bez peněz?“

„No.... Marek mi to zaplatil.“ Zalhal jsem.

„To měl tolik peněz?“

„Lístek stál pětset.“ Rudnul jsem, jak tahle situace dopadne.

„To si měl štěstí. Našla jsem tu tisícovku ve vestě. Málem jsem jí i vyprala. Zítřka mu ty peníze půjdeš vrátit.“

„Jo, jasně.“

„Teď upaluj spát.“

Byla ve vestě! Plácnul jsem se do čela. Bral jsem si jí na chodbě a pak jsem usoudil, že bude teplej večer, že péřovou vestu nebudu potřebovat. Navíc na mě máma volala, že je na ní flek, ať si vezmu raději bundu. A já natěšenej, roztržitej šel jen v tričku.

Hlavně musím zavolat Markovi, aby mě kryl. Zadíval jsem se na vstupenku s telefoním číslem. Položil jí na noční stolek a plny zážitku a dojmů jsem tvrdě usnul.

DÍKY, LUCIE

Mám to prostě tak. Jakmile slyším hudbu, dokáže mi to totálně změnit náladu. Funguje to úplně jako nějaké kouzlo. Proto se vyhýbám depresivní, disharmonické nebo moc jednotvárné muzice. Takovou prostě můj nervový systém nezvládá.

Ale dneska rozhodně nic takového nehrozí. Naopak je to úplně parádní. Celé odpoledne až do teď hrály skvělé české kapely, sluníčko příjemně hrálo, tak akorát, aby nebylo úplné horko, a návštěvníci posedávali po zemi na dekách s kelímkem oblíbeného letního nápoje. Atmosféra je celý den pohodová a taková trochu líná, přesně tak, jak mě to baví. Tohle je kultura podle mého gusta. A zlatý hřeb večera se právě chystá na stage. Kapela Lucie, vzpomínka z mého dospívání.

Jen zazní první tóny, okamžitě jsem vnitřně o spoustu let mladší a srdce mi buší z toho, jak kolem mě nenápadně kroužíš. A já si to fakt užívám. Je mi šestnáct let a všechno je to pro mě úplně nové a vzrušující.

„Nebudu jen přítel, slabý kafe nesnídám, pavouk amor spřádá sítě, láska překvapená...“

Nechodili jsme spolu na večere ani do kina, protože jsme na to zkrátka neměli. Bloumali jsme jen tak po sídlišti, drželi se za ruce a líbali se ve vchodu našeho paneláku. Chtěli jsme spolu být každou minutu. A když jsme museli jít domů, tajně jsme si pak dlouho do noci telefonovali. Když naši spali, potichu jsem si přemístila telefon do svého pokoje a kabel přivřela opatrně do dveří, aby mě nikdo neslyšel, jak si s tebou šeptem vyprávím třeba až do tří do rána. Jako bych i teď pořád cítila ty motýlky v břiše, když mi šeptáš, že mě miluješ.

Ve škole jsem pak při hodině matiky psala tvoje jméno do sešitu a kreslila kolem něj obrovské červené srdce. A pak ho vzteky začmárala a vedle nakreslila ještě větší a do něj ozdobně napsala *Robert Kodym*. Robert je stejně lepší než ty. Tys mě trápil a nezvolal někdy i celý týden. A pak ses o víkendu tvářil, že se nic neděje. Šlo to s námi nahoru, dolů, podle tvjí nálady.

„Máme se rádi, ne máme se rádi, budem se mít rádi, nebudem se mít rádi ... tak pojd' a věř, že to dobře dopadne...“

Jenže to pro mě dobře nedopadlo a postupně to vyšumělo do ztracena. Já zůstala sama a psala si o tom do deníčku naivní básničky, jen tak, abych se z toho nezbláznila. ...

Den už se chystá spát
v mých snech teď máš mě rád
teď přichází můj krásný svět
kde všechno špatné беру zpět
Tvá láska ke mně přichází
právě když měsíc vychází
Tehle můj svět je podle přání
ale je jenom na dívání
Kdybys mě měl jen trošku rád
nemusela bych usínat
tak jako kapka v moři ztracená
jako do velkých sítí chycená
Každou noc v hezčím světě žiju
s tebou se směju, jím a piju

Jen kdyby rozbřesk nepřišel tak brzy
ráno tě ztrácím, to mě mrzí

Jenže jak už to v tom věku bývá, brzy přišel někdo jiný.

„Nandej mi do hlavy tvý brouky, a Bůh nám seber beznaděj. V duši zbylo světlo z jedný holky, tak mi teď za to vynadej...“

A zase nás to spolu bavilo. Na majálesové diskotéce jsem s hlavou opřenu o tvoje rameno a zasněným pohledem poslouchala *Medvídek z Bogoty usnul a spí ...* I když v textu žádná romantika nebyla, milovali jsme tu písničku oba. Tak jako jsme milovali sebe navzájem. A byla to velká láska se vším všudy.

„Dělám pohyby, rukama nohama...“

Ale zase to tenkrát neskočilo happyendem a znovu to tak nějak vyšumělo do ztracena. Další láska, která mě nějak proklouzla mezi prsty. Byla jsem strašně nešťastná, ale stejně mě bavil život.

Tohle všechno mi Lucie dneska nevědomky servíruje v nejlepším kulturním zážitku letošního léta. A já se nechávám unášet dál na vlnách jejich tónů.

„... na obloze křídla těžnejch ptáků ... na tváře ti padaj slzy z mraků...“

A zase přišla nová šance na lásku. Potkala jsem tě na oslavě a mezi námi se rozehrála absolutní smršť emocí.

„...tvý voči v hlavě vídám, je to všechno jedna velká síla, jestli se vážně hodíš, nevím nejdu spát, na kolej kluky vodiš a ráno se chceš brát...“

Každou vteřinu jsme trávili spolu a já zahodila všechno ostatní. Všechno, co mě dřív bavilo, nic z toho mě už nezajímalo. Nic kromě tebe najednou neexistovalo. Zažila jsem s tebou největší štěstí, když jsme byli spolu. A taky největší zoufalství a smutek, když to mezi námi zase skončilo tak nějak nijak. A ty ses přestal ozývat.

„Stíny dnů a snů se k obratníkům stáčí, ruce snů černejch se snaží zakrýt oči...“

I tak vím, že nic z toho bych neměnila. Jen už je mi teď o hodně jasnější, že nemůžu na nic a nikoho čekat, jak jsem to tenkrát dělávala. Nemůžu nechat ostatní, aby o mě rozhodovali. Jinak mi totiž to, co opravdu chci, proklouzne mezi prsty.

Už jsem velká holka a to, co chci si musím zařídit. Díky za tenhle kulturní zážitek, Lucie.

„Ona ví, když tančí je tak krásná, když její hvězda zazáří...“

DOKONALÁ KULTURA

Asfaltová cesta se klikatila opuštěnou krajinou a postupně se zužovala. Už to vypadalo, že brzo skončí. Najednou se však otevřel výhled na areál, který byl obehnaný vysokým dvojitým betonovým plotem a ostnatým drátem. Na první pohled připomínal spíše jaderné zařízení než místo, které by mohlo mít nějakou spojitost s kulturou.

Uprostřed areálu hned všechny zaujala budova, která svou pronikavě bílou barvou vytvářela dominantu rozlehlého zázemí firmy. Majitelem byla společnost Perfecto Culturo Institute, která v posledních letech prosperovala více než dobře. Postupem času dokázala přesvědčit i státní úředníky, že jen ona dokáže to, co její konkurenti nikoliv.

„Dobré dopoledne, rád bych vás přivítal v Perfecto Culturo Institute. Jmenuji se Rutluc Marvel a jsem vaším průvodcem. Jeho energická chůze i jasné a strohé vyjadřování nenechalo nikoho na pochybách, že má celý program precizně připraven. Nejprve zkontroloval pozvánky a poté prošli za bedlivého dozoru ostrahy bezpečnostním rámem. Telefony, počítače, fotoaparáty, vše museli odložit. Výroba zvláštního utajení. Perfecto Culturo Institute si nemohla dovolit žádnou špionáž. Státní zájmy si to žádají.

„A nyní se vydáme do naší testovací laboratoře. Tudy prosím. V předsáli si všichni oblečte bílé pláště, na hlavu pokrývku a na nohy návleky.“

Jakmile bylo vše v pořádku, vydala se skupina do velkého sálu. Nešlo si nevšimnout, že v institutu vládne pořádek a disciplína. Rutluc Marvel se postavil tak, aby ho měli všichni na očích: „Nebudu vás zdržovat dlouhým proslovem ani žádnými složitými odbornými výrazy. Základní údaje jste obdrželi na pozvánce.“

Všichni, jimž sem byl dnes vstup umožněn, opravdu dopředu věděli, že firmě, která je pozvala, se podařil velký úspěch. Jako první na světě objevila a zavedla do praxe pojem „dokonalá kultura“.

„Takže bych rovnou přešel k praktické ukázce,“ pokračoval průvodce ve svém významně znějícím projevu. „Nyní nastává ten slavnostní okamžik, na který jsme všichni dlouho čekali. Jste mezi těmi šťastlivci, kteří mohou vstoupit do procesu a být přítomni chvíli, kdy světlo světa spatří dokonalá kultura.“

Automatický robot podal průvodci podivně vypadající předmět, ke kterému byly připevněny konektory. Jeden dobrovolník se posadil do křesla a připojil si drátky na zápěstí.

„A nyní můžete mít kulturní přání a elektronický automatický mozek rozpozná vaše myšlenky a požadovaný kulturní zážitek vyhledá v databázi a upraví ho tak, aby odpovídal aktuální kulturním potřebám společnosti,“ povídá zástupce firmy.

„Opravdu jakýkoliv kulturní žánr a na autorovi nezáleží?“ zeptal se jeden z novinářů.

„Samozřejmě Ministerstvo rozumné kultury bude mít témata a jednotlivá představení či události pod kontrolou, aby náhodou nemohla někoho nejistá kultura morálně poškodit. Je potřeba dbát na správný rozvoj osobností,“ dodal okamžitě Rutluc Marvel a pokračoval: „Už nebudete muset hledat v přehledu kulturních událostí, kam jít a přemýšlet, zda se vám to bude líbit. Takovou ztrátu času si naše moderní společnost nemůže dovolit. Bude vám postačovat pouze to, zda máte právě chuť kratší či delší kulturní zážitek.“

„A co třeba začínající umělci a jejich nově narozená kultura?“

„Nová, neověřená kultura? To je také přežitá věc. Pravda, v minulosti to bylo populární, ale dneska je opravdu jiná doba. Je nutné, aby lidé mysleli racionálně. Nové myšlenky a nápady, to rozhodně naše současná společnost nepotřebuje,“ řekl důrazně Rutluc Marvel a poznamenal si, kdo poslední dvě otázky vznesl.

„Jestli nemáte další dotazy, vystřídejte se v křesle, užívejte si dokonalé kultury a nešetřete chválou. Náš převratný objev přinese neuvěřitelné výhody pro lidstvo, které tímto udělá velký skok kupředu. Již žádné plýtvání časem u kulturních programů a sháněním vstupenek. Vzniknou speciální kontaktní místa, kulturomaty. Jejich obsluha to bude mít jednoduché. Postačí jim vznést jediný dotaz: „Jaký kulturní zážitek si přejete, krátký či dlouhý?“

„Nová doba přináší nové výzvy, ke kterým je potřeba přistupovat s otevřenou myslí. A to se vám podařilo více než dokonale. Podle záznamů našeho ministerstva je vaše firma opravdu první, kdo pro lidi objevil smysl slova kultura a vše dovedl k dokonalosti. K tomu vám patří uznání všech. Finanční příspěvek, poskytnutý Grantovou agenturou Evropského společenství chytrých států, byl využit přímo skvěle,“ řekl jeden z ministerských úředníků a dodal směrem k ostatním: „Potlesk pro firmu Perfecto Culturo Institute.“

Jednoho odpoledne v jednom kulturním středisku, možná dnes nebo včera

Sluneční paprsky se krásně linuly oknem do prostoru informací a dávaly jasně najevo, že se dostavilo právě léto. Když doputoval po stěně obdélník slunce k jejímu obličejí, otevřela Jolana oči, neklidné a rozechvělé. Věděla, že se musí ovládat a nemůže usnout za pultem. Ale dnes v noci špatně spala. Oči se jí stále zavíraly.

„Mladá paní! Nerad vás budím, ale chtěl bych si koupit lístky na jedno kulturní představení,“ zaslechla Jolana hlas jednoho z příchozích.

„Omlouvám se, nějak jsem se zasnila a přestala vnímat realitu kolem sebe. Měla jsem v noci hrozný sen, na který musím pořád myslet.“

„To se stává.“

„Ale abych nezdržovala. Jaký kulturní zážitek si přejete, krátký či dlouhý?“ řekla v klidu Jolana, ale vzápětí sebou škubla a vytřeštila oči.

„Prosím?“ zeptal se nejistě pán před pultem.

SMĚŠNÉ LÁSKY PRO CELÝ ŽIVOT

Smyslem života je bavit se životem, a je-li život na to příliš lenivý, nezbývá nám, než ho trochu postrčit. Člověk musí neustále osedlávat příběhy, ty střelhité klisničky, bez nichž by se ploužil v prachu jak unuděný pěšák.

Milan Kundera, Nikdo se nebude smát (První sešit směšných lásek)

Nemám vypracovaný seznam autorů a knih, které bych si vzala sebou na ten pověstný pustý ostrov, případně na nedej bože dlouhý pobyt v nemocnici. Dokonce si myslím, že bych měla v obou případech trochu jiné starosti než četbu - třeba přežít, například.

Ale kdyby přece jen, přibalila bych do zavazadla tolik knih **Milana Kundery**, kolik bych unesla a navrch položila **Směšné lásky**.

„Už jsi četla Třetí sešit směšných lásek?“ zeptal se mě v roce 1969 po několika týdenní známosti můj kluk, o 5 let starší student vysoké školy a pro mě literární autorita nad jiné. Zahanbeně jsem přiznala, že nejenže jsem nečetla sešit třetí, ale ani sešity předchozí, nejenom že neznám Směšné lásky, ale dokonce jsem od autora jménem Milan Kundera nečetla nic. Ne, ani Žert ne. Dnes už samozřejmě vím, že jsem se tehdy neměla proč stydět, nemohla jsem to totiž ještě stihnout, táhlo mi teprve na 16, měla jsem za sebou léta čtení dobrodružné literatury, "kodovek" i rodokapsů, ale v posledních 2 letech jsem už četla klasiku, českou, ale hlavně francouzskou. Ale českou literaturu 60 tých let, to zatím ještě ne. Třetí sešit směšných lásek byl v roce 1969 vydán, ale to také bylo poslední vydání Kundery v Československu po sovětské okupaci. Pak už byl i z knihoven stažen a ve škole se o něm neučilo, jako by neexistoval.

Má literární nedostatečnost byla obratem napravena zapůjčením této útlé knížečky, kterou jsem přečetla hned ten samý večer a zadělala si tak na celoživotní závislost na Milanu Kunderovi. Ještě nikdy jsem totiž nečetla autora, který by mě tak oslovil, s jazykem tak současným, tak fascinujícího ve své břitkosti, smyslu pro ironii a paradox a schopností jít až na dřeň příběhů, vyhmátnout všechna krásná i bolavá místa života. A v neposlední řadě jsem byla samozřejmě nadšena politickým podtextem příběhů, kritikou poměrů v socialistickém Československu, v té době už bohužel zlomeného, zbaveného nadějí na změnu, jak by řekl Kundera: **smutně čnicího na startu ohavné normalizace**.

Odměnou za mé nadšení z Třetího sešitu směšných lásek (První a Druhý sešit přítel nevlastnil) bylo zapůjčení románu Žert, který jsem zhlitla opět za nejkratší možnou dobu, a protože jsem nechtěla zůstat se svým nově objeveným spisovatelem sama, přes výslovný zákaz majitele jsem knihu půjčila kamarádkám. A tak se stalo, že se po jednom z mejdanů Žert ztratil a to pak „žerty stranou“, bylo to fakt vážné. Do žertů mi skutečně nebylo, když jsem musela zašantročení knihy přiznat.

Život má ovšem smysl pro rovnováhu a tak se stalo, že když jsem jednou v roce 1970 ve školní knihovně bloumala od povolených klasiků k nezakázaným klasikům, v touze najít něco, co jsem ještě nečetla a co by zároveň nebylo úplné peklo, narazila jsem, obdobně jako klasický Jiráskův F. L. Věk na LIBRI PROHIBITI. Ve zdi mezi regály na mě vykoul výklenek, malá nika, tajná a vábivá, ale kupodivu s nezamčenými dvířky. Po jejich otevření jsem uviděla První a Druhý sešit Kunderových Směšných lásek. Byly tam určitě i další knihy jiných autorů, ale já to nevnímala. Fascinovaně jsem zírala na ty dva svazečky, nic jsem v tu chvíli v životě nechtěla víc, než si je přečíst a přitom jsem věděla, že mi je nikdo nepůjčí a přečíst zde je nestihnu, zas tak útlé nebyly. Krást se nemá, ale bude to krádež? Nebude to vysvobození pro knihy odsouzené k bytí v temnotě, bez možnosti být dnes večer a pak už napořád se mnou, bydlet v mé knihovně a nechat se půjčovat jen těm nejlepším kamarádům? Mé řešení tohoto morálního dilema bylo jednoznačné, knížky zmizely ve školní kabele a já zmizela z knihovny, pronásledovaná udivenou otázkou soudružky knihovnice : Copak, copak, vy jste si dnes nic nevybrala ?

A tak jsem se stala majitelkou pokladu – dvou sešitů Směšných lásek, ke kterým se po pár letech připojil spolu s majitelem i již zmiňovaný Třetí sešit. ... Žila jsem pak se Směšnými láskami dál a četla je, jak šel čas, znovu a znovu i nyní. A stále se mi líbí stejné myšlenky, stejný humor, stejné názory.

Čtu je 50 let a stále mě baví lehkost a vtip, se kterými se asistent na fakultě, přednášející dějiny malířství vyhýbá napsání likvidačního posudku na diletantskou práci pana Zátureckého na téma Mikoláš Aleš , až se dobere k tristnímu zjištění, že se **Nikdo nebude smát...**

Také mě celý život baví **doktor Havel**, jeho noblesa, intelekt, nadhled i to děvkařství, za které on přece nemůže - „ k tomu ho přece nutí sama Nutnost“.

Dodnes používáme mezi přáteli pro případ seznamování termíny Kontaktáž a Registráž, které zavedli hrdinové povídky **Zvěstovatele věčné touhy**.

Vždy jsem rozuměla tomu, jak je lákavé stát se na chvíli někým jiným: nezávislým, bezstarostným a nezodpovědným jako dívka ve **Falešném autostopu**.

Nakonec to nejlepší:

Eduard a bůh. Tady už se Milan Kundera posunul dál, až na úroveň Žertu. Vyprávět příběh tak humorný, až z něj mrazí, to umí skutečně jen on.

Ať ustoupí staří mrtví mladým mrtvým... Už název povídky zní tak dramaticky, že v nás vzbuzuje pocit nějakého biblického odkazu, ale nic jsem nenašla, je to skutečně asi „jen“ Kunderův originální slogan. Příběh tohoto setkání dávných jednorázových milenců a celá ta filosofie ničení pomníků v zájmu pomíjivé současnosti mě nikdy nepřestane fascinovat.

Myslíte si, že si výše uvedené příběhy pořád čtu z těch našich Tří **sešitů směšných lásek**, koupených a ukradených v šedesátých letech minulého století? Dávno už je nemám, byly přece půjčeny nejlepším kamarádům, posléze jimi prepůjčeny, ztraceny a nikdy nevráceny. Možná vám to přijde divné, ale já se už kvůli tomu dávno nezlobím, určitě je někdo miloval a možná ještě miluje jako já.

A tak já si v posledních letech čtu v souhrnném vydání **Směšných lásek** z roku 2007 (Atlantis) s Kunderovým doslovem, kde kromě jiného uvádí, že z tohoto vydání vyřadil kromě jiných také povídku **Já, truchlivý bůh**. Ta patřila také k mým oblíbeným, je z Prvního sešitu směšných lásek a ten, kdo ten můj má, ať si ji užije. Nám ostatním musí stačit skvělý film Antonína Kachlíka z roku 1969 s Milošem Kopeckým a Pavlem Landovským v hlavních rolích.

Texty neprošly jazykovou úpravou.

